

K životnímu jubileu PhDr. Jany Ruferové, Ph.D.

Jsou mezi námi šťastní jedinci, na nichž se neúprosný běh času téměř nepodepisuje. Do této skupiny bezesporu patří i letošní jubilantka PhDr. Jana Ruferová, Ph.D., dlouholetá pracovnice katedry slavistiky (dříve ruského jazyka a literatury) Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové.

Jana Ruferová se v tomto městě narodila (17. července 1941) a po studiích a pracovních pobytech v jiných místech se sem vždy vracela. Základní a středoškolské vzdělání získala v rodném městě, vysokoškolské pak na Vysoké škole ruského jazyka a literatury v Praze, kde absolvovala obor učitelství ruského a českého jazyka. Svou pracovní činnost zahájila na středních školách, když nejprve působila na SZTŠ v Chotěboři a posléze na SOU VČE v Opatovicích nad Labem. V r. 1964 přechází na své první vysokoškolské působiště – na FEL ČVUT v Praze, odkud se v r. 1968 vrací do Hradce Králové na Pedagogickou fakultu, kde dlouhá léta působila jako odborná asistentka katedry ruského jazyka a literatury a pozdější katedry slavistiky, jako její tajemnice a od r. 1991 deset let jako její vedoucí. V r. 1978 získala doktorát filozofie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy na základě vykonané rigorózní zkoušky a obhajoby práce *K syntaktické a sémantické charakteristice jmenných tvarů adjektivních v ruštině*. V r. 2000 jí byla přisouzena vědecká hodnost Ph.D. opět na FF UK. Absolventi královéhradecké rusistiky mají Janu Ruferovou v paměti jako náročnou učitelku ruského tvarosloví, základů slavistiky a rusistiky, vývoje ruského jazyka a staroslověnštiny.

Výzkumná a publikační činnost jubilantčina je zaměřena zejména na gramatiku ruštiny v porovnání s češtinou, zabývá se především různými funkcemi adjektiv a substantiv ve větě. Výběrově můžeme jmenovat např. stati *K syntaktické a sémantické charakteristice jmenných tvarů adjektivních v ruštině* (1981), *K syntaktické a sémantické charakteristice jmenných tvarů adjektivních se substantivním doplněním dlja Ng v ruštině* (1985), *K charakteristice předložky v reprezentacích doplnění k predikativně užitým adjektivům v současné ruštině* (1994), *K stanovení sémantických typů predikativních adjektiv s doplněními reprezentovanými substantivními předložkově pádovými tvary* (1995). Toto badatelské úsilí vyústilo v sepsání monografie *Sémantické typy predikativních adjektiv s prostým a předložkovým genitivem v současné ruštině* (1999). Velkou pozornost (zvláště po r. 2000) oslavenkyně věnovala vazbám s doplněním v instrumentálu, opět jen výběrově lze jmenovat např.: *Sémantické typy jmenných tvarů adjektivních s instrumentálovým doplněním v ruštině* (1985), *Эквиваленты конструкций с творительным в русском и чешском языках* (2002), *K funkční a sémantické charakteristice konstrukcí За + Instr v porovnání s českými, Об одной группе предложных конструкций (за + I), Эквиваленты конструкций с творительным в русском и чешском языках (3 часть)* (vše 2003), *K сопоставлению творительного*

s предложом в русском и чешском языках (на материале синтаксисом перед + I) (2004), *К характеристике русского предложного творительного в сопоставлении с чешским* (2005), *Предložkový instrumentál v ruštině a jeho české ekvivalenty* (2007) atd. Některé články J. Ruferové mají přesah do oblasti stylistiky: *К стилистическому использованию кратких и полных предикативных прилагательных в современном русском языке* (1996) nebo *К одному примеру стилоvého využití jmenných a složených tvarů adjektivních v současné ruštině* (2000), v jiných se promítá jubilantčín zájem o historickou gramatiku: *Значение исторического подхода при описании предложных конструкций в современном русском языке в сопоставлении с чешским* (1996) či *Пříнос диachronního pohledu při interpretaci předložek v současné ruštině* (1997). S postupem času dr. Ruferová přistupuje i ke zpracování obecnějších témat, srov. např. *Языковая ситуация в чешском языке и формы публичной коммуникации как исходный пункт для сопоставления с ситуацией в русском языке* (2009) nebo *К характеристике нескольких примеров изменений в грамматике современной češtiny v porovnání s ruskými* (2010).

Jako učitelka na pedagogické fakultě si všímá i aspektu didaktického, jenž se odráží v řadě jejích statí, např.: *К využití výpočetní techniky při nácviku ruských valenčních структур* (1988), *Нácvik kategorie rodu podstatných jmen* (1993), *По поводу одного аспекта русского предложения (Место валентности в подготовке будущих преподавателей русского языка)* (2000). Jana Ruferová je též spoluautorkou řady učebnic a učebních textů: *Ruský jazyk pro studenty učitelství v 1.–4. ročníku ZŠ* (1980, spoluautorky Hana Jarotková, Běla Neradová a Ludmila Rejmánková), *Нácvik kategorie rodu podstatných jmen současné ruštiny. Počítačový program pro samostatnou práci studentů* (1993, spoluautorka Petra Poulová), *Нácvik základních прvků fonetického systému ruštiny v úvodním kursu* (1993, spoluautorka Běla Neradová), *Русский язык* (1995, spoluautoři Radko Purm a kol.), *Морфология современного русского языка. Материály pro samostatnou řízenou přípravu studentů na cvičení z морфологии současné ruštiny* (spoluautorka Petra Poulová), *Путешествия – встречи 1 и 2* (2001, spoluautoři Radko Purm a kol.).

Jubilantka byla pravidelnou účastnicí mezinárodních konferencí doma i v zahraničí, reprezentovala českou rusistiku na několika kongresech Mezinárodní asociace učitelů ruského jazyka a literatury (МАРРЖАЛ): Praha 1988 (*К применению вычислительной техники в процессе обучения русскому языку*), Řezno 1994 (*К применению компьютера в процессе изучения морфологии современного русского языка*), Bratislava 1999 (*Семантические типы структур «предикативное прилагательное + предложно-падежные формы существительных» в современном русском языке*), Lublaň 2003 (*К проблеме коммуникативного анализа категории падежа [на материале русского монологического текста]*), Petrohrad 2003 (*Об одной группе предложных конструкций [за + I]*), Sofie 2007 (*О сопоставлении одного типа*

предложного творительного падежа в русском и чешском языках [на материале между + Тв]), Ochrid 2008 (К вопросу о сопоставлении предложного творительного падежа в русском и чешском языках).

PhDr. Jana Ruferová, Ph.D., zanechala výraznou stopu v historii katedry slavistiky na PdF UHK, s níž spojila svou profesionální dráhu. Podílela se na výchově několika generací učitelů ruštiny, pro něž byla vždy vzorem pracovitosti, náročnosti, skromnosti a zdrženlivosti. Účastnila se vytvoření studijních programů několika oborů zaměřených na ruskou filologii, provedla katedru jako její vedoucí složitým obdobím devadesátých let. Neusilovala o mimořádné počty, prostě vykonávala velmi dobře svou práci. Jménem bývalých spolupracovníků přeji milé oslavenkyni pevné zdraví a mnoho pohody a úspěchů do dalších let.

Jindřich Kesner

Přehled publikační činnosti PhDr. Jany Ruferové, Ph.D., za roky 2000–2011

Soupis prací Jany Ruferové za léta 1980–2000 byl opublikován v časopise *Češtinář* (Zpravodaj Ústavu českého jazyka a literatury Univerzity Hradec Králové), roč. XII, 2001–2002, č. 1, s. 11–13. Za r. 2000 zde uvádíme pouze dvě položky, které uvedený soupis neobsahuje.

Učebnice a učební texty

- Путешествия — Встречи 1.* (Spoluautoři Radko Purm a kol.) Hradec Králové: Gaudeamus 2001, 116 s.
Путешествия — Встречи 2. Hradec Králové: Gaudeamus 2001, 96 s.

Články a stati v časopisech a vědeckých sbornících

- По поводу одного аспекта русского предложения (Место валентности в подготовке будущих преподавателей русского языка). In: *Rossica Olomucensia*, 38 (za rok 1999) 1. část. Ročenka Katedry slavistiky na FF Univerzity Palackého. Olomouc 2000, s. 279–282.
- Эквиваленты конструкций с творительным в русском и чешском языках. In: *Rossica Olomucensia* 40 (za rok 2001) 1. část. Ročenka Katedry slavistiky na FF Univerzity Palackého. Olomouc 2002, s. 251–256. ISBN 80-244-0538-5, ISSN 0139-9268.